

31 oktober 2025

Klyster nijsbrief

Beste nieuwsbrieflezer,

De natuer geeft ons alles wat wij mensen nodig hebben. Schoon water, een groene leefomgeving, vruchtbare grond en gezonde lucht om in te ademen. Het is belangrijk om je daar bewust van te zijn. Daarom neemt De Klyster basisschoolleerlingen mee naar buiten om dit te leren en zelf te ervaren. Dat is leuk en leerzaam en ook goed voor de toekomst van mens én natuer.

Ut namme fan it team, Marjolein Staal

GFT, wat doe je ermee? novemberactie

Thuis kan je afval scheiden, maar op school is meestal geen groene container. Dat is toch gek. Hoe zit dat precies?

In november komt **klysterjuf Hilda** op school en legt in een **korte gastles** uit wat het verschil is tussen huishoudelijk afval en bedrijfsafval.

Het begint met een kort filmpje. Daarna volgt een groepsgesprek over: humus, hergebruik grondstoffen, circulariteit, duurzaamheid en verantwoordelijkheid... en welke mogelijkheden er op school wél zijn.

Voor iedere klas is er een groen containertje en een compostvat, gratis en voor niks.

Binnenkort wordt ook jouw school gebeld om deze korte gastles te plannen.

NME-kontactpersoan

Op eltse skoalle hat De Klyster een NME-kontactpersoan. Meastentiids is dat in learkrêft út it team dy 't de skekel foarmet tusken skoalle en Klyster.

Foto leerlingen, leerkracht op wadexcursie met klystergids Annemarie.

Oprop: is der dit skoaljier in nije NME-kontactpersoan, graach trochjaan op info@klyster.nl

In de pers: tegelwippen Fûgellân

Op 10 oktober hielpen leerlingen van **CBS De Hoeksteen** en **CBS Nynke van Hichtum** mee met tegelwippen in wijk Fûgellân.

Wethouder Hanneke Jouta stak samen met de leerlingen de handen uit de mouwen. Met kruiwagens werden tegels afgevoerd en struikjes aangevoerd om te planten. **Klyster-vrijwilliger Bertus Volbeda** begeleidde deze succesvolle actie.

De wijk is voorbereid op de gevolgen van klimaatverandering; hoosbuien en hittestress.

In de pers: duurzame voorleesdag

Freed 10 oktober wie it de **Duorsume Foarlêdsdei foar it basisûnderwiis**. Dizze stie yn it **teken fan de stikelbarch**. Tidens de aktiviteit genoaten de bern fan ferhalen en learsume mominten oer dit nijsgjerrige bistke.

Spesjaal foar dizze dei skreau **klyster Trudy van Assen** in ferhaal oer de stikelbarch.

Weth%alder Wiebe Strikwerda lêst foar oer de stikelbarch.

Bestjoerders fan Dantumadiel en Noardeast-Fryslân liezen it ferhaal foar en gongen yn petear mei de learlingen oer bioferskaat en it klimaat en hoe 't wy ús bûtenromtegeunstich yn'rjochtsje kinne. Goed foar de stikelbarch en goed foar de minske!

Ta eintsjebeslút krige de skoalle in stikelbarchhúske mei wetter en itensbakje cadeau. En gongen de betjoerders it húske pleatse yn de skoalomjouwing.

Sa waard fuort in konkrete aksje dien om skoalle stikelbarchfreonlik yn te rjochtsjen.

In de pers: moestuincertificaten

Half oktober was de feestelijke afsluiting van het Klyster schoolmoestuintraject. Bijna honderd leerlingen uit groep 5 t/m 7 van CBS De Tarissing uit Oudwoude, CBS Eben Haëzer uit Dokkum, CBS De Fjouwerhoeke uit Hantumhuizen en SLS De Tijstream uit Holwerd ontvingen hun certificaat voor deelname aan het Schoolmoestuintraject.

Klystermoestuinaadviseur Joanneke Romkema deelde de certificaten aan de scholen en leerlingen uit

Najaarsexcursies in beeld

Natuurtaart Egelpad

Elzensingels snoeien

Blotenvoetenpad Fredau

Paddenstoelen bekijken Tolhuis

Herfstkuier Veenkloosterbos

De najaarsexcursies zaten weer helemaal volgeboekt. Wat een succes. Een beeldverslag.

Leerlingen maken opdrachten in de Eendenkooi. O.l.v. klysters Betty en Pieter

Zelf het verschil ontdekken tussen zout en zoet bij Fischen op Raais o.l.v. klyster Xantha.

Besjes zoeken voor de heksensoep tijdens het Heksjespad o.l.v. klyster Mirja en Tineke

Dochblêd Stikelbarchjes

By dizze nijsbrief krije jim wer in Frysk dochblêd en in kleurplaat oer de stikelbaarch. Kinst de platen útdraaie foar dyn learlingen. Kombinearje Frysk en Natuer!

KLEURPLAAT

STIKELBARCHJES

OKTOBER

Yn oktober riede de stikelbarchjes har ta op in wintersliep. Se ite dan in soad ekstra.

Stikelbarchjes binne sljocht op slimerige bistjes, lykas slakken, mar ek op krobben en alle oare ynsekten. Soms ite se sels in dea mûske of fûgeltsje.

Wist dat it mei de stikelbarchjes yn Nederlân net sa goed giet? Sille we mei-inoar helpe?

Sjoch ris op de side hoe'tst dyn tún of skoalplein stikelbaarchfreonlik meitsje kinst.

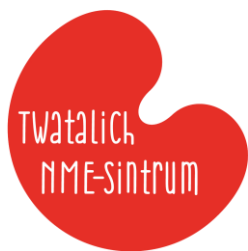
Kinst de stikelbarchjes helpe. Set alle jûnen in bakje kattebrokjes mei hinsmaak bûtendoar. Nachts komme dan de stikelbarchjes op besite.

DOCHST MEI?

Set ek in skaaltsje wetter bûten. **GIJN** molke, dêr krije de stikelbarchjes pine yn 'e búk fan.

Leverje dyn eigen stikelbaarchkleurplaat-ûntwerp yn foar yn it "Creatieve Egeltjes" kleurboek www.gewoonleukcreatief.nl

Tot de volgende nieuwsbrief!

COLOFON

De Klyster is het intergemeentelijk NME-centrum voor natuur en duurzaamheidseducatie voor het basisonderwijs in Noardeast-Fryslân en Dantumadiel

Doniaweg 95b, 9104 GK Damwâld, Algemeen nummer De Klyster 06 44 08 50 63
info@klyster.nl - www.klyster.nl

Teamleider: Marjolein Staal, **NME-coördinator:** Eline van den Nieuwenhof, **Natuurfoto's:** klysterfotograaf Sjanne Pol, Hans Menninga, klysterarchief en vrijwilligers, **Doe-bladen:** Creatieve Egelvriendjes

Vrijwilligers 2025

Betty Kooistra, Tineke Feenstra, Jurjen Bylsma, Annemarie van der Molen, Olga Baggelaar, Bianca van Tielen, Jan Rietberg, Hilda Buursma, Bertus Volbeda, Hessie Rozenberg, Wytze Postma, Arie Hagedoorn, Pieter Reitsma, Alana Cullen, Alianne Reitsma, Sjanne Pol

Projectmedewerkers 2025

Jan Tiede Bouma, Xantha Doevendans, Mirja Brandorff, Peer Zaal, Joanneke Romkema, Yvonne de Beer, Geertruida van Assen, Sterre Streefkerk

Samenwerkingspartners 2025

IVN natuureducatie, Verenging Gemeenten voor Duurzame Ontwikkelingen GDO, It Fryske Gea, Landschapsbeheer Friesland, Staatsbosbeheer, Om de Dobben, DikGroen, PKV Frisia, Vereniging Noardlike Fryske Wâlden, NDE Pingo & Pet, NME De Naturij, NME Groen Doen, Natuurmuseum Friesland, Museum 't Fiskershúske, Stichting 't Landje Dokkum, NP Lauwersland, JOGG Sûn op eigen Grûn Dantumadiel, JOGG Sûn op eigen Grûn Noardeast-Fryslân, Koos de Vuilnisman, Stichting Dokkum Tulpenstad, Creatieve Egelvriendjes

Bestuur Freonen fan De Klyster

Bertus Mulder, Durk Holwerda, Oege Jan Leegstra, Sippy Tigchelaar, Thom Feddema

Comité van aanbeveling

Syb van der Ploeg, Nynke Rixt Jukema, Sippy Tigchelaar, Henk Kroes, Theunis Piersma

Ambtenaren gemeenten

Bauke Zwaagstra Noardeast-Fryslân en Wim Osinga Dantumadiel

Portefeuillehouders

Wethouder Hanneke Jouta Noardeast-Fryslân en wethouder Wiebe Strikwerda Dantumadiel

Geen nieuwsbrief meer ontvangen? Mail uw naam en mailadres naar [info@klyster](mailto:info@klyster.nl).